

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

5. aprill 2022*

Eelotsusetaotlus – Isikuandmete töötlemine elektroonilise side sektoris –
Side konfidentsiaalsus – Elektroonilise side teenuste osutajad – Liiklus- ja asukohaandmete
üldine ja vahet tegemata säilitamine – Juurdepääs säilitatud andmetele –
Kohtulik järelkontroll – Direktiiv 2002/58/EÜ – Artikli 15 lõige 1 – Euroopa Liidu põhiõiguste
harta – Artiklid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõige 1 – Liikmesriigi kohtu võimalus piirata liidu
õigusega vastuolus oleva riigisisese õigusakti kehtetuks tunnistamise mõju ajaliselt – Välistamine

Kohtuasjas C-140/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Supreme Courti (Iirimaa kõrgeim kohus) 25. märtsi
2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse samal päeval,
menetluses

G. D.

versus

Commissioner of An Garda Síochána,

Minister for Communications, Energy and Natural Resources,

Attorney General,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, S. Rodin,
I. Jarukaitis ja N. Jääskinen, kohtunikud T. von Danwitz (ettekandja), M. Safjan, F. Biltgen,
P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi ja A. Kumin,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: osakonnajuhataja D. Dittert,

arvestades kirjalikku menetlust ja 13. septembri 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– G. D., esindajad: *solicitor* J. Dunphy, R. Kennedy ja R. Farrell, SC, ja K. McCormack, BL,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

- Commissioner of An Garda Síochána, Minister for Communications, Energy and Natural Resources ja Attorney General, esindajad: M. Browne, S. Purcell, C. Stone, J. Quaney ja A. Joyce, keda abistasid S. Guerin, P. Gallagher, SC, D. Fennelly ja L. Dwyer, *BL*,
  - Belgia valitsus, esindajad: P. Cottin ja J.-C. Halleux, keda abistas *advocaat* J. Vanpraet,
  - Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, O. Serdula ja J. Vláčil,
  - Taani valitsus, esindajad: J. Nymann-Lindgren, M. Jespersen ja M. Wolff, hiljem M. Wolff ja V. Jørgensen,
  - Eesti valitsus, esindajad: A. Kalbus ja M. Kriisa,
  - Hispaania valitsus, esindaja: L. Aguilera Ruiz,
  - Prantsuse valitsus, esindajad: E. de Moustier, A. Daniel, D. Dubois, T. Stéhelin ja J. Illouz,
  - Küprose valitsus, esindaja: I. Neophytou,
  - Madalmaade valitsus, esindajad: C. S. Schillemans, M. K. Bulterman ja A. Hanje,
  - Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna ja J. Sawicka,
  - Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes, P. Barros da Costa ja I. Oliveira,
  - Soome valitsus, esindajad: M. Pere ja A. Laine,
  - Rootsi valitsus, esindajad: O. Simonsson, J. Lundberg, H. Shev, C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, R. Shabsavan Eriksson ja H. Eklinder,
  - Euroopa Komisjon, esindajad: S. L. Kaléda, H. Kranenborg, M. Wasmeier ja F. Wilman,
  - Euroopa Andmekaitseinspektor, esindajad: D. Nardi, N. Stolič, K. Ujazdowski ja A. Buchta,
- olles 18. novembri 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
- on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT 2002, L 201, lk 37; ELT eriväljaanne 13/29, lk 514) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/136/EÜ (ELT 2009, L 337, lk 11)) (edaspidi „direktiiv 2002/58“), artikli 15 lõiget 1, arvestades Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1.

- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt G. D. ja teiselt poolt Commissioner of An Garda Síochána (riikliku politsei juht, Iirimaa), Minister for Communications, Energy and Natural Resources (side-, energeetika- ja loodusvarade minister, Iirimaa) ja Attorney Generali vahelises kohtuvaidluses 2011. aasta sideseaduse (andmete säilitamine) (Communications (Retention of Data) Act 2011; edaspidi „2011. aasta seadus“) kehtivuse üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2002/58 põhjendustes 2, 6, 7 ja 11 on märgitud:
- „(2) Käesoleva direktiiviga püütakse austada põhiõigusi ja selles järgitakse eelkõige [hartas] tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada nimetatud harta artiklites 7 ja 8 sätestatud õiguste täielik austamine.
- [...]
- (6) Internet muudab radikaalselt traditsioonilisi turustruktuure, sest ühise globaalse infrastruktuurina võimaldab ta pakkuda suurt hulka erinevaid elektroonilisi sideteenuseid. Interneti vahendusel pakutavad üldkasutatavad elektroonilised sideteenused loovad kasutajatele uusi võimalusi, kuid samas tekitavad ka uusi ohte kasutajate isikuandmetele ja eraelu puutumatussele.
- (7) Üldkasutatavate elektrooniliste sidevõrkude puhul tuleks ette näha konkreetsed õigusnormid ja tehnilised normid, et kaitsta füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning juriidiliste isikute õigustatud huve, arvestades eelkõige abonentide ja kasutajate andmete automatiseeritud salvestamise ja töötlemise suurenevat mahtu.
- [...]
- (11) Nagu [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivis 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355)], ei käsitleta ka käesolevas direktiivis põhiõiguste ja -vabaduste kaitsmist selliste toimingute puhul, mis ei kuulu [liidu] õiguse reguleerimisalasse. Seega ei muuda käesolev direktiiv senist tasakaalu üksikisiku eraelu puutumatusse õiguse ja liikmesriikide võimaluse vahel võtta käesoleva direktiivi artikli 15 lõikes 1 osutatud meetmeid, mis on vajalikud avaliku korra, riigikaitse, riigi julgeoleku (kaasa arvatud riigi majanduslik heaolu, kui tegevus on seotud riigi julgeolekuga) ja kriminaalõiguse rakendamise seisukohast. Seega ei mõjuta käesolev direktiiv liikmesriikide võimalust kuulata õiguspäraselt pealt elektroonilist sidet või võtta vajaduse korral meetmeid eespool nimetatud eesmärkidel ja kooskõlas [4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud] inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooniga nii, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Inimõiguste Kohtu otsustes. Sellised meetmed peavad olema asjakohased, rangelt proportsionaalsed kavandatud eesmärgiga ja vajalikud demokraatlikus ühiskonnas ning nendega peaksid kaasnema piisavad tagatised kooskõlas inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooniga.“

4 Direktiivi 2002/58 artikkel 1 „Reguleerimisala ja eesmärk“ sätestab:

„1. Käesoleva direktiiviga nähakse ette nende siseriiklike sätete ühtlustamine, mis on vajalikud põhiõiguste ja -vabaduste, eelkõige eraelu puutumatus ja konfidentsiaalsuse kaitse võrdväärse taseme tagamiseks isikuandmete töötlemise puhul elektroonilise side sektoris ja selliste andmete ning elektrooniliste sideseadmete ja -teenuste vaba liikumise tagamiseks [Euroopa Liidus].

2. Käesoleva direktiivi sätted täpsustavad ja täiendavad direktiivi [95/46] sätteid lõikes 1 nimetatud eesmärkidel. Lisaks sellele nähakse nende sätetega ette juriidilistest isikutest abonentide õigustatud huvide kaitse.

3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata tegevuse suhtes, mis jääb väljapoole [ELTL] reguleerimisala, nagu näiteks Euroopa Liidu lepingu V ja VI jaotise kohane tegevus, ja igal juhul sellise tegevuse suhtes, mis on seotud avaliku korra, riigikaitse, riigi julgeoleku (kaasa arvatud riigi majanduslik heaolu, kui tegevus on seotud riigi julgeolekuga) ja riigi sunnijõuga kriminaalõiguse valdkonnas.“

5 Direktiivi 2002/58 artikli 2 „Mõisted“ kohaselt:

„Kui ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse direktiivis [95/46] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivis 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) [(EÜT 2002, L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349)] sätestatud mõisteid.

Kasutatakse ka järgmisi mõisteid:

- a) kasutaja – füüsiline isik, kes kasutab üldkasutatavat elektroonilist sideteenust isiklikel või ärilistel eesmärkidel, ilma et ta oleks tingimata kõnealust teenust tellinud;
- b) liiklusandmed – andmed, mida töödeldakse side edastamiseks elektroonilises sidevõrgus või sellise edastamisega seotud arveldamiseks;
- c) asukohaandmed – elektroonilises sidevõrgus või elektrooniliste sideteenuste poolt töödeldavad andmed, mis näitavad üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste kasutaja lõppseadme geograafilist asukohta;
- d) side – teave, mida vahetatakse või edastatakse määratud hulga osaliste vahel üldkasutatava elektroonilise side teenuse abil. Mõiste ei hõlma teavet, mida edastatakse üldsusele ringhäälinguteenuse raames elektroonilise sidevõrgu kaudu, välja arvatud juhul, kui sellist teavet võib seostada tuvastatava abonendi või kasutajaga, kes teavet saab;

[...]“.

6 Direktiivi 2002/58 artikkel 3 „Asjaomased teenused“ näeb ette:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse isikuandmete töötlemisele, mis toimub seoses üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutamisega [liidu] üldkasutatavates sidevõrkudes, sealhulgas andmete kogumist ja tuvastusseadmeid toetavates üldkasutatavates sidevõrkudes.“

7 Direktiivi 2002/58 artikkel 5 „Side konfidentsiaalsus“ sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad üldkasutatava sidevõrgu ja üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste kaudu toimuva side ja sellega seotud liiklusandmete konfidentsiaalsuse siseriiklike õigusaktidega. Eelkõige keelatakse nende õigusaktidega isikutel, kes ei ole kasutajad, kuulata, salaja pealt kuulata, salvestada või muul viisil pealt kuulata või jälgida sidet ja sellega seotud liiklusandmeid ilma asjaomaste kasutajate loata, kui see ei ole õiguspärane artikli 15 lõike 1 kohaselt. Käesolev lõige ei takista side edastamiseks vajalikku tehnilist salvestamist, ilma et see piiraks konfidentsiaalsuse põhimõtet.

[...]

3. Liikmesriigid tagavad, et teabe salvestamine abonendi või kasutaja lõppseadmesse ja juurdepääsu saamine sinna juba salvestatud teabele on lubatud ainult tingimusel, et asjaomane abonent või kasutaja on andnud selleks oma nõusoleku, ning talle on esitatud direktiivi [95/46] kohaselt selge ja arusaadav teave, muu hulgas andmete töötlemise eesmärgi kohta. See ei takista andmete tehnilist salvestamist ega juurdepääsu, mille ainus eesmärk on edastada sidet elektroonilises sidevõrgus või mis on teenuseosutajale hädavajalik sellise infoühiskonna teenuse osutamiseks, mida abonent või kasutaja on sõnaselgelt taotlenud.“

8 Direktiivi 2002/58 artikkel 6 „Liiklusandmed“ sätestab:

„1. Abonentide ja kasutajatega seotud liiklusandmed, mida töötleb üldkasutatava sidevõrgu pakkuja või üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutaja, tuleb kustutada või muuta anonüümseks, kui neid ei ole enam vaja side edastamiseks, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigete 2, 3 ja 5 ning artikli 15 lõike 1 kohaldamist.

2. Töödelda võib liiklusandmeid, mis on vajalikud abonentide arvete ja sidumistasude jaoks. Selline töötlemine on lubatud ainult selle tähtaja lõpuni, mille jooksul võib arve õiguspäraselt vaidlustada või mille jooksul võib võtta meetmeid arve sissenõudmiseks.

3. Elektrooniliste sideteenuste turustamiseks ja lisaväärtusteenuste osutamiseks võib üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutaja töödelda lõikes 1 osutatud andmeid selliste teenuste või turustamise jaoks vajalikul määral ja vajaliku aja jooksul, kui abonent või kasutaja, kelle kohta andmed käivad, on andnud oma eelneva nõusoleku. Kasutajatele ja abonentidele antakse võimalus oma liiklusandmete töötlemiseks antud nõusolek igal ajal tühistada.

[...]

5. Lõigete 1, 2, 3 ja 4 kohaselt võivad liiklusandmeid töödelda ainult üldkasutatavate sidevõrkude pakkuja ja üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutaja loal tegutsevad isikud, kes tegelevad arveldamise või andmeliikluse korraldamise, klientide küsimustele vastamise, pettuste avastamise, elektrooniliste sideteenuste turustamise või lisaväärtusteenuste osutamisega, ja selline töötlemine peab toimuma ainult kõnealusteks toiminguteks vajalikul määral.

[...]“.

9 Direktiivi artikli 9 „Asukohaandmed (v.a liiklusandmed)“ lõige 1 näeb ette:

„Kui üldkasutatavate sidevõrkude või üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste kasutajate või abonentidega seotud asukohaandmeid (v.a liiklusandmed) võib töödelda, töödeldakse neid andmeid

ainult pärast nende anonüümseks muutmist või kasutajate või abonentide nõusolekul ning lisaväärtusteenuse osutamiseks vajalikul määral ja selleks vajaliku aja jooksul. Teenuseosutaja peab enne kasutajate või abonentide nõusoleku saamist teatama neile töödeldavate asukohaandmete (v.a liiklusandmed) liigi, töötlemise eesmärgi, kui kaua see kestab ja kas andmed edastatakse lisaväärtusteenuste osutamiseks kolmandatele isikutele. [...]“.

- 10 Direktiivi 2002/58 artikli 15 „Direktiivi [95/46] teatavate sätete rakendamine“ lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid võivad võtta seadusandlikke meetmeid, millega piiratakse käesoleva direktiivi artiklites 5 ja 6, artikli 8 lõigetes 1, 2, 3 ja 4 ning artiklis 9 sätestatud õiguste ja kohustuste ulatust, kui selline piiramine on [demokraatlikus ühiskonnas] vajalik, otstarbekas ja proportsionaalne abinõu selleks, et kaitsta direktiivi [95/46] artikli 13 lõikes 1 nimetatud riiklikku julgeolekut (s.t riigi julgeolekut), riigikaitset, avalikku korda, kriminaalkuritegude või elektroonilise sidesüsteemi volitamata kasutamise ennetamist, uurimist, avastamist ja kohtus menetlemist. Selleks võivad liikmesriigid muu hulgas võtta seadusandlikke meetmeid, millega nähakse ette andmete säilitamine piiratud aja jooksul käesolevas lõikes sätestatud põhjustel. Kõik käesolevas lõikes osutatud meetmed on kooskõlas [liidu] õiguse üldpõhimõtetega, kaasa arvatud Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõigetes 1 ja 2 osutatud põhimõtetega.“ [täpsustatud sõnastus]

Iiri õigus

- 11 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, võeti 2011. aasta seadus vastu selleks, et võtta Iiri õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta direktiiv 2006/24/EÜ, mis käsitleb üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste või üldkasutatavate sidevõrkude pakkujate tegevusega kaasnevate või nende töödeldud andmete säilitamist ja millega muudetakse direktiivi 2002/58/EÜ (ELT 2006, L 105, lk 54).
- 12 2011. aasta seaduse artiklis 1 on mõiste „andmed“ määratletud nii, et see tähendab „liiklus- või asukohaandmeid ning nendega seotud andmeid, mis on vajalikud abonendi või kasutaja kindlakstegemiseks“, ja mõiste „raske kuritegu“ nii, et see tähendab kuritegu, mille eest karistatakse vähemalt viieaastase vangistusega, või mõnda muud seaduse lisas 1 loetletud kuritegu.
- 13 Nimetatud seaduse artikli 3 lõike 1 kohaselt peavad kõik elektroonilise side teenuste osutajad säilitama lisa 2 osas 1 osutatud andmed kahe aasta jooksul ning lisa 2 osas 2 nimetatud andmed ühe aasta jooksul.
- 14 Seaduse lisa 2 osas 1 on muu hulgas silmas peetud laua- ja mobiiltelefoniside andmeid, mis võimaldavad tuvastada side lähte- ja sihtpunkti ning sideseani alguse ja lõpu kuupäeva ja kellaega, side liiki ning kasutatud sidevahendi liiki ja geograafilist asukohta. Konkreetsemalt on lisa 2 osa 1 punktis 6 ette nähtud elektroonilise mobiilside vahendi asukoha kindlaksmääramiseks vajalike andmete säilitamine, kusjuures need andmed on esiteks kärjetunnus ja teiseks andmed, mis võimaldavad määratleda tugijaamade geograafilise asukoha viitega nende tunnustele (*Cell ID*) ajavahemikul, mille jooksul sideandmeid säilitatakse.
- 15 2011. aasta seaduse lisa 2 osa 2 käsitleb andmeid internetiühenduse, e-posti ja internetitelefoniga kohta ning hõlmab eelkõige kasutajatunnuseid ja telefoninumbreid, IP-adresse ning sideseani alguse ja lõpu kuupäeva ja kellaega. Sideseaniside sisu seda laadi andmete hulka ei kuulu.
- 16 2011. aasta seaduse artiklite 4 ja 5 kohaselt peavad elektroonilise side teenuste osutajad võtma teatavad meetmed tagamaks, et andmeid kaitstakse loata juurdepääsu eest.

- 17 Selle seaduse artikli 6, mis näeb ette juurdepääsutaotluse esitamise tingimused, lõige 1 sätestab:
- „Riikliku politsei ametnik, kelle ametikoht ei ole ülemkomissari omast madalam, võib teenuste osutajalt nõuda, et talle edastataks selle teenuseosutaja poolt vastavalt artiklile 3 säilitatavad andmed, kui see ametnik leiab, et kõnealused andmed on vajalikud järgmistel eesmärkidel:
- (a) raske kuriteo ennetamine, avastamine, uurimine või kohtus menetlemine,
  - (b) riigi julgeoleku kaitse,
  - (c) inimelu kaitse.“
- 18 Nimetatud seaduse artikkel 7 paneb elektroonilise side teenuste osutajatele kohustuse rahuldada artiklis 6 nimetatud taotlused.
- 19 2011. aasta seaduse artiklis 6 nimetatud riikliku politsei ametniku otsuse kontrollimehhanismid hõlmavad selle seaduse artiklis 10 ette nähtud kaebemenetlust ja artiklis 12 nimetatud menetlust *designated judge*'i (määratud kohtunik) ees, kelle ülesanne on kontrollida selle seaduse sätete kohaldamist.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 20 2015. aasta märtsis mõisteti G. D.-le eluaegne vangistus sellise isiku mõrva eest, kes oli 2012. aasta augustis kadunud ja kelle säilmed avastati alles 2013. aasta septembris. G. D. kaebas teda süüdimõistva kohtuotsuse apellatsiooni korras edasi, väites, et esimese astme kohus eksis, kui ta tunnistas lubatavateks tõenditeks telefonikõnedega seotud liiklus- ja asukohaandmed, kuna 2011. aasta seadus, mis reguleeris nende andmete säilitamist ja mille alusel riikliku politsei uurijad said andmetele juurdepääsu, rikkus talle liidu õigusega antud õigusi. See apellatsioonkaebus on praegu menetluses.
- 21 Et vaidlustada kriminaalmenetluses nende tõendite lubatavust, taotles G. D. High Courtis (kõrge kohus, Iirimaa) tsiviilkohtumenetluse algatamist, paludes tuvastada, et teatavad 2011. aasta seaduse sätted on kehtetud. See kohus nõustus oma 6. detsembri 2018. aasta otsuses G. D. argumentidega ja leidis, et nimetatud seaduse artikli 6 lõike 1 punkt a on vastuolus direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, arvestades harta artikleid 7 ja 8 ning artikli 52 lõiget 1. Iirimaa kaebas selle kohtuotsuse edasi Supreme Courtile (Iirimaa kõrgeim kohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 22 Court of Appealis (apellatsioonikohus, Iirimaa) pooleli olev kriminaalmenetlus peatati kuni eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsuse kuulutamiseni põhikohtuasja tsiviilkohtumenetluses.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus väitis Iirimaa, et selleks, et teha kindlaks, kas harta artiklis 7 sätestatud õiguse eraelu puutumatusle riive, mis tuleneb liiklus- ja asukohaandmete säilitamisest 2011. aasta seaduse alusel, on proportsionaalne, tuleb analüüsida selle seadusega kehtestatud korra eesmarke tervikuna. Lisaks on selle liikmesriigi sõnul nimetatud seadusega kehtestatud üksikasjalik raamistik, mis reguleerib juurdepääsu säilitatud andmetele ja mille kohaselt on riiklikus politseis juurdepääsutaotluste eelneva läbivaatamise eest vastutav üksus oma ülesannete täitmisel riiklikust politseist funktsionaalselt sõltumatu ning vastab seega sõltumatu haldusametuse tehtava eelneva kontrolli nõudele. Seda kontrollisüsteemi täiendavad

vaidemenetlus ja kohtulik kontroll. Viimaks väidab see liikmesriik, et kui lõpuks peaks leitama, et 2011. aasta seadus on liidu õigusega vastuolus, peaks kõik järeldused, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus sellest teeb, ajalise mõju osas kehtima tuleviku suhtes.

- 24 G. D. väitis omalt poolt, et 2011. aasta seadusega kehtestatud andmete üldise ja vahet tegemata säilitamise kord ning selles seaduses ette nähtud kord nendele andmetele juurdepääsuks on vastuolus liidu õigusega, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsuse Tele2 Sverige ja Watson jt (C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970) punktis 120.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab kõigepealt, et tema pädevuses on üksnes hinnata, kas High Court (kõrge kohus) leidis õigesti, et 2011. aasta seaduse artikli 6 lõike 1 punkt a on liidu õigusega vastuolus, kuid kriminaalmenetluses esitatud tõendite lubatavuse küsimuses on pädev üksnes Court of Appeal (apellatsioonikohus), kellele on esitatud apellatsioonkaebus süüdimõistva kohtuotsuse peale.
- 26 Selles kontekstis tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul kõigepealt küsimus liidu õigusest tulenevate nõuete kohta andmete säilitamisele raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil. Sellega seoses leiab ta sisuliselt, et ainult liiklus- ja asukohaandmete üldine ja vahet tegemata säilitamine võimaldab tõhusalt võidelda raske kuritegevuse vastu, mida eesmärgipärane säilitamine ja kiirsäilitus (*quick freeze*) teha ei võimalda. Mis puudutab eesmärgipärast säilitamist, siis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas raske kuritegevuse vastu võitlemisel on võimalik keskenduda konkreetsetele isikute rühmadele või geograafilistele piirkondadele, kuna teatavad rasked kuriteod puudutavad harva asjaolusid, mis on pädevatele riigiasutustele teada ja võimaldavad neil kuriteo peatset toimepanemist ette aimata. Lisaks võib eesmärgipärane säilitamine põhjustada diskrimineerimist. Mis puudutab kiirsäilitust, siis leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et see on vajalik vaid olukordades, kus uurimise varajases staadiumis on tuvastatav kahtlusalone.
- 27 Mis puudutab seejärel juurdepääsu elektroonilise side teenuste osutajate säilitatavatele andmetele, siis rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et riiklik politsei kehtestas nendele teenuseosutajatele esitatavate juurdepääsutaotluste jaoks asutusesisese kinnitamise mehhanismi. Nii nähtub High Courtile (kõrge kohus, Iirimaa) esitatud teabest, et riikliku politsei juht otsustas sisemeetmena, et 2011. aasta seaduse alusel esitatud juurdepääsutaotlused vaadatakse läbi tsentraliseeritult ainult ühe politseiametniku poolt, kellel on ülemkomissari kvalifikatsioon, st julgeoleku- ja luureteabeosakonna juhataja poolt. Kui see ametnik leiab, et teatavad andmed on vajalikud eelkõige raske kuriteo ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks või menetlemiseks, võib ta esitada juurdepääsutaotluse elektroonilise side teenuste osutajatele. Lisaks moodustas riikliku politsei juht julgeoleku- ja luureosakonna juhataja tegevuse toetamiseks ning teenuseosutajatega suhtlemisel ühtse kontaktpunktina toimimiseks asutusesisese iseseisva üksuse nimetusega *Telecommunications Liaison Unit* (sideküsimuste talitus, edaspidi „TLU“).
- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et G. D. suhtes alustatud kriminaaluurimise ajal pidi kõik juurdepääsutaotlused heaks kiitma kõigepealt komissar või komissari ülesandeid täitev inspektor, enne kui need saadeti TLU-le töötlemiseks, ning et uurijatel tuli juurdepääsutaotlustesse lisada piisavalt üksikasjalikke andmeid, et oleks võimalik teha teadlik otsus. Lisaks olid TLU ning julgeoleku- ja luureteabeosakonna juhataja kohustatud analüüsima juurdepääsutaotluste seaduslikkust, vajalikkust ja proportsionaalsust, võttes arvesse asjaolu, et sellel juhatajal võib olla vaja võtta oma otsuse eest vastutus High Courti (kõrge kohus) määratud kohtuniku ees. Lisaks teeb TLU üle järelevalvet Data Protection Commissioner (andmekaitsevolinik, Iirimaa).

- 29 Lõpuks tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, milline ulatus ja milline ajaline mõju on sellel, kui tuvastatakse 2011. aasta seaduse vastuolu liidu õigusega. Ta täpsustab sellega seoses, et selline järeldus võib kehtida vaid tuleviku suhtes, kuna G. D. suhtes läbiviidavas kriminaalmenetluses tõenditena kasutavaid andmeid on säilitatud ja neile on antud juurdepääs 2013. aasta lõpus, nimelt ajal, mil Iirimaa tuli kohaldada 2011. aasta seaduse – millega võeti üle direktiiv 2006/24 – sätteid. Iirimaa hinnangul oleks selline lahendus sobiv ka seetõttu, et vastasel juhul võib see oluliselt mõjutada raskete kuritegude uurimist ja nende menetlemist Iirimaaal ning juba kohtu alla antud ja süüdimõistetud isikute olukorda.
- 30 Neil asjaoludel otsustas Supreme Court (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas üldine/üldkehtiv andmete säilitamise kord – isegi kui nii andmete säilitamise kui ka neile juurdepääsu suhtes kohaldatakse rangeid piiranguid – on iseenesest vastuolus direktiivi [2002/58] artikliga 15, nagu seda artiklit on tõlgendatud hartat arvestades?
  2. Kas liikmesriigi kohtul on juhul, kui ta hindab seda, kas direktiivi [2006/24] kohaselt rakendatud ja üldist andmete säilitamise korda (mille suhtes kohaldatakse vajalikku säilitamise ja/või juurdepääsu ranget kontrolli) puudutav riigisisene meede tuleb tunnistada vastuolus olevaks, ja eelkõige seda, kas see kord on proportsionaalne, õigus arvestada asjaolu, et teenuseosutajatel on lubatud säilitada andmeid omaenda ärielistel eesmärkidel, ja asjaolu, et andmete säilitamine võib olla vajalik riigi julgeoleku kaalutlustel, mis on direktiivi [2002/58] kohaldamisalast välja jätud?
  3. Milliseid kriteeriume peab liikmesriigi kohus kohaldama, kui ta analüüsib, kas riigisisene säilitatavatele andmetele juurdepääsu meede on Euroopa Liidu õigusega ja eelkõige hartaga kooskõlas, selleks, et hinnata, kas selline juurdepääsukord näeb ette sõltumatu eelkontrolli, mis on nõutav vastavalt Euroopa Kohtu praktikale? Kas liikmesriigi kohus võib sellega seoses võtta hindamisel arvesse, et on olemas kohtulik *ex post* kontroll või sõltumatu kontroll?
  4. Kas liikmesriigi kohus on igal juhul kohustatud tuvastama riigisisese meetme vastuolu direktiivi [2002/58] artikliga 15, kui riigisisene meede näeb ette üldise andmete säilitamise korra kohaldamise raske kuritegevuse vastu võitlemiseks ja kui liikmesriigi kohus on kõigi kättesaadavate tõendite põhjal järeldanud, et selline säilitamine on raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgi saavutamiseks oluline ja rangelt vajalik?
  5. Kui liikmesriigi kohus peab tegema järelduse, et riigisisene meede on vastuolus direktiivi 2002/58 artikliga 15, nagu seda artiklit on tõlgendatud hartat arvestades, siis kas tal on õigus piirata selle tuvastuse mõju ajaliselt, kui ta on veendunud, et selle tegemata jätmine „tekitab kaose ja kahjustab oluliselt avalikke huve“ (kooskõlas käsitlusega, mida on järgitud näiteks kohtuasjas R (National Council for Civil Liberties) vs. Secretary of State for Home Department ja Secretary of State for Foreign Affairs, [2018] EWHC 975, punkt 46)?
  6. Kas liikmesriigi kohus, kellel on palutud tuvastada riigisisese õigusakti vastuolu direktiivi 2002/58 artikliga 15 või jätta see riigisisene õigusakt kohaldamata või tuvastada, et selle õigusakti kohaldamine on rikkunud füüsilise isiku õigusi, võib menetluses, mis on algatatud selleks, et hõlbustada tõendite lubatavusega seotud argumendi põhjendamist kriminaalmenetluses, või muul juhul keelduda seda tegemast seoses andmetega, mida säilitatakse vastavalt riigisisesele õigusnormile, mis on vastu võetud kooskõlas ELTL artiklis 288 sätestatud kohustusega võtta direktiivi sätteid riigisisesse õigusesse

nõuetekohaselt üle, või piirata niisugust tuvastamist ajaliselt perioodiga, mis järgneb direktiivi 2006/24 Euroopa Kohtu poolsele kehtetuks tunnistamisele [8. aprilli 2014. aasta kohtuotsusega Digital Rights Ireland jt (C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238)]?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene, teine ja neljas küsimus

- 31 Esimese, teise ja neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2002/58 artikli 15 lõiget 1 tuleb harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis näevad ette liiklus- ja asukoohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil.
- 32 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tuleb liidu õigusnormi tõlgendamisel lisaks selle sõnastusele lähtuda ka selle kontekstist ja selle õigusaktiga taotletavatest eesmärkidest, mille osa säte on, ning võtta muu hulgas arvesse õigusakti kujunemislugu (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 105 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Juba direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 sõnastusest nähtub, et seadusandlikud meetmed, mida on liikmesriikidel lubatud selles sätestatud tingimustel võtta, võivad üksnes „piirata“ nende õiguste ja kohustuste „ulatust“, mis on ette nähtud eelkõige direktiivi 2002/58 artiklites 5, 6 ja 9.
- 34 Mis puudutab selle direktiiviga loodud süsteemi, mille osaks on direktiivi artikli 15 lõige 1, siis tuleb meenutada, et direktiivi artikli 5 lõike 1 esimese ja teise lause kohaselt peavad liikmesriigid riigisiseste õigusaktidega tagama üldkasutatava sidevõrgu ja üldkasutatavate elektroonilise side teenuste kaudu toimuva side ja sellega seotud liiklusandmete konfidentsiaalsuse. Eelkõige on neil kohustus keelata mis tahes isikutel, kes ei ole kasutajad, kuulata, salaja pealt kuulata, salvestada või muul viisil pealt kuulata või jälgida sidet ja sellega seotud liiklusandmeid ilma asjaomaste kasutajate loata, välja arvatud juhul, kui see on direktiivi artikli 15 lõike 1 kohaselt lubatud.
- 35 Sellega seoses on Euroopa Kohus juba leidnud, et direktiivi 2002/58 artikli 5 lõikes 1 on sätestatud nii elektroonilise side kui ka sellega seotud liiklusandmete konfidentsiaalsuse põhimõte ja ette nähtud, et üldjuhul on kõigil teistel peale kasutajate keelatud ilma kasutajate loata seda sidet ja neid andmeid salvestada (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 107).
- 36 See säte peegeldab liidu seadusandja eesmärki direktiivi 2002/58 vastuvõtmisel. Sellega seoses ilmneb seletuskirjast ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (KOM(2000) 385 (lõplik)), millel direktiiv 2002/58 põhineb, et liidu seadusandja soovis „teha nii, et isikuandmete ja eraelu kõrgetasemeline kaitse jätkuks kõigi elektroonilise side teenuste puhul, olenemata kasutatavast tehnoloogiast“. Nagu nähtub nimetatud direktiivi põhjendustest 6 ja 7, on selle direktiivi eesmärk kaitsta elektroonilise side teenuste kasutajaid nende isikuandmeid ja eraelu puudutavate ohtude eest, mis on tingitud uuest tehnoloogiast ning eelkõige andmete automatiseeritud salvestamise ja töötlemise suurenevast mahust. Nagu on märgitud direktiivi põhjenduses 2, on liidu seadusandja tahe tagada harta artiklites 7 ja 8 sätestatud õiguste täielik

austamine (vt selle kohta 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Tele2 Sverige ja Watson jt, C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, punkt 83, ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 106).

- 37 Direktiivi 2002/58 vastuvõtmisega täpsustas liidu seadusandja need õigused selliselt, et elektroonilise side vahendite kasutajatel on põhimõtteliselt õigus eeldada, et nende side ja sellega seotud andmed jäävad anonüümseks ja neid ei salvestata, kui nad ei ole selleks oma nõusolekut andnud (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 109).
- 38 Mis puudutab abonentide ja kasutajatega seotud liiklusandmete töötlemist ja salvestamist elektroonilise side teenuste osutajate poolt, siis näeb direktiivi 2002/58 artikli 6 lõige 1 ette, et need andmed tuleb kustutada või muuta anonüümseks, kui need ei ole enam side edastamiseks vajalikud, ning lõikes 2 on täpsustatud, et liiklusandmeid, mis on vajalikud abonentide arvete koostamiseks ja sidumistasude jaoks, võib töödelda ainult selle tähtaja lõpuni, mille jooksul võib arve õiguspäraselt vaidlustada või mille jooksul võib võtta meetmeid arve sissenõudmiseks. Muude asukohaandmete kui liiklusandmed kohta näeb nimetatud direktiivi artikli 9 lõige 1 ette, et neid andmeid võib töödelda ainult teataval tingimustel ja pärast nende anonüümseks muutmist või kasutajate või abonentide nõusolekul.
- 39 Järelikult ei piirdu direktiiv 2002/58 niisugustele andmetele juurdepääsu piiramisel tagatistega, mille eesmärk on vältida kuritarvitusi, vaid sätestab konkreetselt ka põhimõtte, et kolmandatel isikutel on keelatud neid andmeid säilitada.
- 40 Kuivõrd direktiivi 2002/58 artikli 15 lõige 1 lubab liikmesriikidel võtta seadusandlikke meetmeid, mille eesmärk on „piirata“ eelkõige direktiivi artiklites 5, 6 ja 9 ette nähtud õiguste ja kohustuste – mis tulenevad side konfidentsiaalsuse põhimõttest ja sellega seotud andmete säilitamise keelust, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 35 – „ulatust“, näeb see säte ette erandi eelkõige artiklites 5, 6 ja 9 ette nähtud üldreeglit ning seega tuleb seda väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tõlgendada kitsalt. Selline säte ei saa seega õigustada seda, et erand põhimõttelisest kohustusest tagada elektroonilise side ja sellega seotud andmete konfidentsiaalsus ning eelkõige direktiivi artiklis 5 ette nähtud andmete säilitamise keelust saaks reegliks, sest vastasel juhul jääks viimati nimetatud säte suuresti sisutühjaks (vt selle kohta 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Tele2 Sverige ja Watson jt, C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, punkt 89, ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 111).
- 41 Mis puudutab eesmärke, millega saab põhjendada eelkõige direktiivi 2002/58 artiklites 5, 6 ja 9 ette nähtud õiguste ja kohustuste piiramist, siis on Euroopa Kohus juba leidnud, et selle direktiivi artikli 15 lõike 1 esimeses lauses esitatud eesmärkide loetelu on ammendav, mis tähendab, et selle sätte alusel vastu võetud seadusandlik meede peab tegelikult ja rangelt vastama ühele neist eesmärkidest (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 112 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Lisaks nähtub direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 kolmandast lausest, et selle sätte alusel liikmesriikide võetavad meetmed peavad järgima liidu õiguse üldpõhimõtteid, mille hulka kuulub ka proportsionaalsuse põhimõte, ning tagama hartaga tagatud põhiõiguste järgimise. Euroopa Kohus on sellega seoses juba otsustanud, et kui liikmesriik paneb oma riigisiseste õigusnormidega elektroonilise side teenuste osutajatele kohustuse säilitada liiklusandmeid, et teha need vajaduse korral liikmesriigi pädevatele riigiasutustele kättesaadavaks, ei muuda see

küsitavaks mitte ainult seda, kas seejuures järgitakse harta artikleid 7 ja 8, mis tagavad vastavalt eraelu puutumatuse kaitse ja isikuandmete kaitse, vaid ka seda, kas seejuures järgitakse harta artiklit 11, mis kaitseb sõnavabadust (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 113 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 43 Seega tuleb direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 tõlgendamisel arvesse võtta nii harta artikliga 7 tagatud õiguse eraelu puutumatusele kui ka artikliga 8 tagatud õiguse isikuandmete kaitsele olulisust, mida on rõhutatud Euroopa Kohtu praktikas, ja samuti õiguse sõnavabadusele olulisust, kuna see harta artikliga 11 tagatud põhiõigus on üks demokraatliku ja pluralistliku ühiskonna alustaladest ning see kuulub väärtuste hulka, millel liit ELL artikli 2 kohaselt rajaneb (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 114 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Sellega seoses tuleb täpsustada, et liiklus- ja asukohaandmete säilitamine kujutab endast iseenesest ühelt poolt erandit direktiivi 2002/58 artikli 5 lõikes 1 ette nähtud keelust kõigile teistele peale kasutajate neid andmeid säilitada ja teiselt poolt harta artiklitega 7 ja 8 tagatud põhiõiguste eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele riivet, ilma et oleks oluline, kas asjaomased eraelulised andmed on tundlikud või mitte või kas andmesubjektid on selle riive tõttu pidanud taluma mingeid ebamugavusi või mitte või kas säilitatud andmeid hiljem kasutatakse või mitte (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 115 ja 116 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 45 See järeldus on seda põhjendatum, et liiklus- ja asukohaandmed võivad avaldada teavet andmesubjektide paljude eraeluliste aspektide kohta, sealhulgas tundlikku teavet, nagu seksuaalne sättumus, poliitilised vaated, usulised, filosoofilised, ühiskondlikud või muud veendumused, samuti tervislik seisund, samas kui sellistele andmetele on liidu õiguses tagatud eriline kaitse. Need andmed koosvõetuna võimaldavad teha väga täpseid järeldusi nende isikute eraelu kohta, kelle andmeid säilitatakse, näiteks nende igapäevaelu harjumuste, alalise või ajutise elukoha, igapäevaste või muude liikumiste, tegevuste, sotsiaalsete suhete ja ühiskonnagruppide kohta, kellega nad läbi käivad. Täpsemalt võimaldavad need andmed koostada asjaomaste isikute profiili, mis on õigust eraelu puutumatusele arvestades sama tundlik teave kui sideseansi sisu ise (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 117 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 46 Seega võib esiteks liiklus- ja asukohaandmete politsei tarbeks säilitamine riivata õigust edastatavate sõnumite saladusele, mis on tagatud harta artikliga 7, ja mõjuda pärssivalt sellele, kuidas kasutajad kasutavad elektroonilise side vahendeid harta artikliga 11 tagatud sõnavabaduse väljendamiseks, ning selline mõju on seda suurem, mida suurem on säilitatavate andmete hulk ja mida erinevamat liiki andmed on. Teiseks, võttes arvesse nende liiklus- ja asukohaandmete suurt hulka, mida võidakse pidevalt säilitada üldise ja vahet tegemata säilitamismeetme abil, ning nende andmete põhjal saadava teabe võimalikku tundlikkust, kätkeb juba ainuüksi nende andmete säilitamine elektroonilise side teenuste osutajate poolt endas kuritarvitamise ja ebaseadusliku juurdepääsu ohtu (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EUEU:C:2020:791, punktid 118 ja 119 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Sellega seoses tuleb rõhutada, et nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 44 osutatud kohtupraktikast, kujutavad nende andmete säilitamine ja nendele juurdepääs endast harta artiklitega 7 ja 11 tagatud põhiõiguste erinevaid riiveid, milleks on vaja harta artikli 52 lõike 1 alusel eraldi põhjendust. Sellest tuleneb, et riigisisised õigusnormid, mis seoses juurdepääsuga

- säilitatud andmetele tagavad direktiivi 2002/58 tõlgendavast kohtupraktikast tulenevate tingimuste täieliku täitmise, ei saa oma olemuselt piirata ega isegi heastada nendes riigisisestes õigusnormides sätestatud üldisest andmete säilitamisest tulenevat rasket riivet selle direktiivi artiklitega 5 ja 6 tagatud õigustele ja nende artiklitega konkreetselt väljendatud põhiõigustele.
- 48 Kuna direktiivi 2002/58 artikli 15 lõige 1 lubab liikmesriikidel piirata käesoleva kohtuotsuse punktides 34–37 osutatud õigusi ja kohustusi, peegeldab see säte siiski asjaolu, et harta artiklites 7, 8 ja 11 tunnustatud õigused ei ole absoluutsed eelisõigused, vaid neid tuleb arvesse võtta vastavalt nende ülesandele ühiskonnas. Nimelt lubab harta artikli 52 lõige 1 nende õiguste teostamist piirata, tingimusel et piirangud on ette nähtud seaduses, arvestavad nimetatud õiguste olemust ning on proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt vajalikud ja vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi teenivatele eesmärkidele või vajadusele kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi. Seega nõuab direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 tõlgendamine hartast lähtuvalt, et võetaks arvesse ka harta artiklites 3, 4, 6 ja 7 tunnustatud õiguste olulisust ning seda, milline tähtsus on riigi julgeoleku kaitse ja raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärkidel, mis aitavad kaasa teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitsele (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 120–122 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Seega, mis puudutab eelkõige tõhusat võitlust kuritegude vastu, mille ohvrid on muu hulgas alaealised ja teised haavatavad isikud, siis tuleb arvesse võtta asjaolu, et avaliku võimu organite positiivsed kohustused võivad tuleneda harta artiklist 7, et võtta õiguslikke meetmeid era- ja perekonnaelu kaitseks. Niisugused kohustused võivad tuleneda ka artiklist 7 seoses kodu ja edastatavate sõnumite saladuse kaitsega ning artiklitest 3 ja 4 seoses inimeste kehalise ja vaimse puutumatus kaitsega ja piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise keeluga (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 126 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Neid erinevaid positiivseid kohustusi arvestades tuleb seega kokku sobitada erinevad asjasse puutuvad õigustatud huvid ja õigused. Euroopa Inimõiguste Kohus on nimelt otsustanud, et positiivsed kohustused, mis tulenevad Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklitest 3 ja 8, millele vastavad tagatised on sätestatud harta artiklites 4 ja 7, eeldavad eelkõige selliste materiaalõigus- ja menetlusnormide ning praktiliste meetmete vastuvõtmist, mis võimaldavad isikuvastaste kuritegude vastu tulemuslikult võidelda tõhusa uurimise ja menetluse abil, kusjuures see kohustus on seda olulisem siis, kui lapse füüsiline ja vaimne heaolu on ohus. Samas peavad pädevate asutuste võetavad meetmed täielikult järgima seadusest tulenevat menetlust ja muid tagatisi, mis võivad piirata uurimisvolituste ulatust kriminaalmenetluses, ning muid vabadusi ja õigusi. Täpsemalt tuleb selle kohtu hinnangul kehtestada õiguslik raamistik, mis võimaldab erinevad kaitstavad õigustatud huvid ja õigused ühitada (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 127 ja 128 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Sellega seoses tuleneb direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 esimese lause sõnastusest endast, et liikmesriigid võivad võtta meetmeid, mis kalduvad kõrvale käesoleva kohtuotsuse punktis 35 viidatud konfidentsiaalsuse põhimõttest, kui selline meede on demokraatlikus ühiskonnas „vajalik, sobiv ja proportsionaalne“, kusjuures direktiivi põhjenduses 11 on selle kohta märgitud, et selline meede peab olema „rangelt“ proportsionaalne taotletava eesmärgiga (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 129).

- 52 Sellega seoses tuleb rõhutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on eraelu puutumatus põhiõiguse kaitsmiseks nõutav, et isikuandmete kaitse erandid ja piirangud piirduksid sellega, mis on tingimata vajalik. Peale selle ei tohi üldisest huvist lähtuvat eesmärki taotledes jätta arvesse võtmata, et see peab olema kooskõlas põhiõigustega, mida meede puudutab, ning selleks tuleb saavutada tasakaal nimetatud eesmärgi ning asjasse puutuvate huvide ja õiguste vahel (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 130 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Täpsemalt tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et liikmesriikide võimalust põhjendada nende õiguste ja kohustuste piiramist, mis on ette nähtud eelkõige direktiivi 2002/58 artiklites 5, 6 ja 9, tuleb hinnata sellise piiranguga kaasneva riive raskust kaaludes ja kontrollides, et selle piiranguga taotletava üldisele huvile vastava eesmärgi olulisus on riive raskusega vastavuses (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 131 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 54 Proportsionaalsuse nõude järgimiseks peavad liikmesriigi õigusaktis olema ette nähtud selged ja täpsed reeglid, mis reguleerivad asjaomase meetme ulatust ja kohaldamist ning millega on kehtestatud miinimumnõuded, millest tulenevalt on isikutel, kelle isikuandmetega on tegu, piisavad tagatised, mis võimaldavad neid andmeid kuritarvitamise ohu eest tõhusalt kaitsta. See õigusakt peab olema riigisisises õiguses õiguslikult siduv ja eeskätt peab selles olema märgitud, millistel asjaoludel ja tingimustel võib selliste andmete töötlemist ette nägeva meetme võtta, tagades seeläbi, et riive piirdub sellega, mis on tingimata vajalik. Niisuguste tagatiste olemasolu on veel vajalikum siis, kui isikuandmeid töödeldakse automatiseeritult ja kui esineb suur oht, et neile andmetele pääsetakse juurde ebaseaduslikult. Need kaalutlused kehtivad iseäranis juhul, kui tegemist on sellist erilist liiki isikuandmete kaitsega nagu tundlikud andmed (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 132 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 55 Seega peavad riigisisised õigusnormid, mis näevad ette isikuandmete säilitamise, alati vastama objektiivsetele kriteeriumidele, luues seose säilitatavate andmete ja taotletava eesmärgi vahel. Mis puudutab eelkõige võitlust raske kuritegevuse vastu, siis peavad andmed, mille säilitamine on ette nähtud, aitama kaasa raskete kuritegude ennetamisele, avastamisele või menetlemisele (vt selle kohta 8. aprilli 2014. aasta kohtuotsus *Digital Rights Ireland jt*, C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238, punkt 59, ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 133).
- 56 Mis puudutab üldist huvi teenivaid eesmärke, millega saab põhjendada direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 alusel võetavat meedet, siis tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, eelkõige 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsusest *La Quadrature du Net jt* (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791), et vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele on nende eesmärkide vahel hierarhia nende olulisuse alusel ning et järgitava eesmärgi olulisus peab olema vastavuses meetmest tuleneva riive raskusega.
- 57 Sellega seoses on Euroopa Kohus otsustanud, et arvestades ELL artikli 4 lõiget 2, mille kohaselt jääb riigi julgeoleku kaitse iga liikmesriigi ainuvastutusse, on eesmärk kaitsta riigi julgeolekut olulisem kui direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikes 1 sätestatud muud eesmärgid, sealhulgas eesmärk võidelda üldiselt kuritegevuse ja ka raske kuritegevusega ning eesmärk kaitsta avalikku julgeolekut. Eesmärk kaitsta riigi julgeolekut võib seega eeldusel, et järgitakse muid harta artikli 52 lõikest 1 tulenevaid nõudeid, põhjendada meetmeid, mis toovad kaasa raskemaid põhiõiguste riiveid kui

need, mida oleks võimalik põhjendada nende teiste eesmärkidega (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 135 ja 136).

- 58 Sel põhjusel on Euroopa Kohus leidnud, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt põhiõiguste harta artiklitest 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikest 1, ei ole vastuolus seadusandlikud meetmed, mis võimaldavad riigi julgeoleku kaitse eesmärgil teha elektroonilise side teenuste osutajatele ettekirjutuse säilitada liiklus- ja asukohaandmeid üldiselt ja vahet tegemata olukordades, kus asjaomane liikmesriik seisab silmitsi riigi julgeolekut ähvardava suure ohuga, mis osutub tõeliseks ja vahetuks või ettearvatavaks, kusjuures ettekirjutuse tegemise otsust peab saama tõhusalt kontrollida kas kohus või sõltumatu haldusasutus – kelle otsus on siduv –, selleks et teha kindlaks, kas esineb üks neist olukordadest ning kas on järgitud tingimusi ja tagatise, mis peavad olema ette nähtud, ning ettekirjutus peab olema ajaliselt piiratud sellega, mis on tingimata vajalik, kuid seda võib ohu püsimise korral pikendada (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 168).
- 59 Mis puudutab eesmärki ennetada, uurida, avastada ja menetleda kuritegusid, siis on Euroopa Kohus märkinud, et vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele saavad ainult võitlus raske kuritegevuse vastu ja riigi julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmine õigustada harta artiklites 7 ja 8 tunnustatud põhiõiguste raskeid riiveid, nagu need, mille toob endaga kaasa liiklus- ja asukohaandmete säilitamine. Seega saab üldise kuritegude ennetamise, uurimise, avastamise ja menetlemise eesmärgiga põhjendada üksnes selliseid põhiõiguste riiveid, mis ei ole rasked (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 140 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 60 Kohtuistungil väitis Euroopa Komisjon, et eriti rasket kuritegevust võib samastada ohuga riigi julgeolekule.
- 61 Kuid Euroopa Kohus on juba otsustanud, et eesmärk kaitsta riigi julgeolekut vastab esmatahtsale huvile kaitsta riigi põhifunktsioone ja ühiskonna põhihuvet ning hõlmab selliste tegevuste ennetamist ja mahasurumist, mis võivad tõsiselt destabiliseerida riigi põhilisi põhiseaduslikke, poliitilisi, majanduslikke või sotsiaalseid struktuure, nagu terrorism, eriti juhul, kui need kujutavad endast otsest ohtu ühiskonnale, elanikkonnale või riigile kui sellisele (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 135).
- 62 Lisaks tuleb märkida, et erinevalt kuritegevusest, isegi kui see on eriti raske, peab oht riigi julgeolekule olema tegelik ja vahetu või vähemalt ettenähtav, mis eeldab piisavalt konkreetsete asjaolude esinemist, et õigustada liiklus- ja asukohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise meedet piiratud aja jooksul. See oht erineb seega oma laadi, raskusastme ja seda moodustavate asjaolude erilise poolest sellisest üldisest ja püsivast ohust, et võivad tekkida avalikku julgeolekut kahjustada võivad – sh rasked – pinged või häired, või raskete kuritegude toimepanemise ohust (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 136 ja 137).
- 63 Seega ei saa kuritegevust, isegi kui see on eriti raske, samastada ohuga riigi julgeolekule. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 49 ja 50 märkis, võib selline samastamine luua riigi julgeoleku ja avaliku julgeoleku vahepealse kategooria, et kohaldada teisele nõudeid, mis on omased esimesele.

- 64 Sellest järeldub samuti, et teises eelotsuse küsimuses mainitud asjaolu, et liiklus- ja asukohaandmeid säilitatakse õiguspäraselt riigi julgeoleku tagamiseks, ei mõjuta nende säilitamise õiguspärasuse küsimust raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil.
- 65 Mis puudutab eesmärki võidelda raske kuritegevuse vastu, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et riigisisesed õigusnormid, mis näevad selleks ette liiklus- ja asukohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise, ületavad selle piire, mis on tingimata vajalik, ning neid ei saa pidada demokraatlikus ühiskonnas põhjendatuks. Nimelt, võttes arvesse selle teabe tundlikkust, mida võivad anda liiklus- ja asukohaandmed, on nende andmete konfidentsiaalsus oluline õiguse jaoks eraelu puutumatusel. Seega, arvestades ühelt poolt käesoleva kohtuotsuse punktis 46 käsitletud pärssivat mõju, mida võib nende andmete säilitamine avaldada harta artiklites 7 ja 11 tunnustatud põhiõiguste kasutamisele, ja teiselt poolt andmete säilitamisega kaasneva riive raskust, on demokraatlikus ühiskonnas oluline, et see säilitamine ei oleks mitte reegel, vaid erand, nagu on ette nähtud direktiiviga 2002/58 kehtestatud süsteemis, ning et neid andmeid ei saaks süstemaatiliselt ja pidevalt säilitada. See järeldus kehtib isegi arvestades eesmärke võidelda raske kuritegevuse vastu ja hoida ära avalikku julgeolekut ähvardavat suurt ohtu ning tähtsust, mis tuleb neile omistada (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 141 ja 142 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 66 Lisaks on Euroopa Kohus rõhutanud, et riigisisesed õigusnormid, milles on ette nähtud liiklus- ja asukohaandmete üldine ja vahet tegemata säilitamine, hõlmavad peaaegu kogu elanikkonna elektroonilist sidet, ilma et oleks ette nähtud mingeid taotletavast eesmärgist lähtuvaid eristamisi, piiranguid või erandeid. Need õigusnormid puudutavad üldiselt kõiki isikuid, kes kasutavad elektroonilise side teenuseid, ilma et isikud, kelle andmeid säilitatakse, oleksid kas või kaudselt olukorras, mis võiks anda alust kriminaalmenetluse alustamiseks. Järelikult on need kohaldatavad ka isikutele, kelle kohta pole mingeid tõendeid, mille põhjal võiks arvata, et nende käitumisel oleks kas või kaudne või kaugel seos eesmärgiga võidelda raskete kuritegude vastu, ning eelkõige ilma, et esineks seos säilitamisele kuuluvate andmete ja avalikku julgeolekut ähvardava ohu vahel. Täpsemalt, nagu Euroopa Kohus on juba leidnud, ei piira niisugused õigusnormid säilitamist andmetega, mis kuuluvad kindlasse ajavahemikku ja/või kindlasse geograafilisse piirkonda ja/või puudutavad teatavaid isikuid, kes võivad olla mingil viisil seotud raske kuriteoga, ega isikutega, kelle andmete säilitamine võib muul põhjusel raske kuritegevuse vastu võitlemisele kaasa aidata (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 143 ja 144 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 67 Samas täpsustas Euroopa Kohus 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuse *La Quadrature du Net jt* (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791) punktis 168, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades, ei ole vastuolus seadusandlikud meetmed, mis näevad raske kuritegevuse vastu võitlemise ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmise eesmärgil ette
- liiklus- ja asukohaandmete eesmärgipärase säilitamise, mis on objektiivsete ja mittediskrimineerivate asjaolude alusel piiritletud vastavalt andmesubjektide kategooriatele või geograafilise kriteeriumi põhjal ja piiratud ajavahemikuga, mis on tingimata vajalik, kuid mida on võimalik pikendada;
  - sideühenduse lähtepunktile omistatud IP-aadresside üldise ja vahet tegemata säilitamise ajavahemikuks, mis on piiratud tingimata vajalikkuga;

- elektroonilise side vahendite kasutajate identiteediga seotud andmete üldise ja vahet tegemata säilitamise ning
- võimaluse teha pädeva asutuse otsusega, mille suhtes tehakse tõhusat kohtulikku kontrolli, elektroonilise side teenuste osutajatele ettekirjutuse nende valduses olevaid liiklus- ja asukohaandmeid kindlaksmääratud aja jooksul kiirsäilitada (*quick freeze*),

kui need meetmed tagavad selgete ja täpsete reeglitega, et kõnealuste andmete säilitamisel järgitakse sellega seotud materiaalõiguslikke ja menetluslikke tingimusi ning et andmesubjektidel on tõhusad tagatised kuritarvituste ohu vastu.

- 68 Käesolevas eelotsusetaotluses, mis saabus Euroopa Kohtusse enne 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuse *La Quadrature du Net* jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791) ja 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsuse *Prokuratuur* (tingimused elektroonilise side andmete juurdepääsuks) (C-746/18, EU:C:2021:152) kuulutamist, leidis eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski, et ainult liiklus- ja asukohaandmete üldine ja vahet tegemata säilitamine võimaldab tõhusalt võidelda raske kuritegevuse vastu. 13. septembri 2021. aasta kohtuistungil väitsid eelkõige Iirimaa ja Prantsuse valitsus, et sellist järeldust ei lükka ümber asjaolu, et liikmesriigid võivad eelmises punktis nimetatud meetmeid kasutada.
- 69 Sellega seoses tuleb esimesena märkida, et kriminaalmenetluse tõhusus ei sõltu üldiselt ühest uurimisvahendist, vaid kõigest pädevate riigiasutuste käsutuses olevatest uurimisvahenditest.
- 70 Teisena tuleb rõhutada, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõige 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklitest 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikest 1, nagu see tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 67 viidatud kohtupraktikast, võimaldab liikmesriikidel võtta raske kuritegevuse vastu võitlemiseks ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmiseks mitte ainult meetmeid, millega kehtestatakse eesmärgipärane säilitamine ja kiirsäilitus, vaid ka meetmeid, mis näevad ette esiteks elektroonilise side vahendite kasutajate identiteediga seotud andmete ning teiseks ühenduse lähtepunktile omistatud IP-aadresside üldise ja vahet tegemata säilitamise.
- 71 Sellega seoses on selge, et elektroonilise side vahendite kasutajate identiteeti puudutavate andmete säilitamine võib aidata kaasa võitlusele raske kuritegevuse vastu, kui need andmed võimaldavad kindlaks teha isikud, kes on selliseid vahendeid kasutanud raske kuriteona käsitatava teo ettevalmistamisel või toimepanemisel.
- 72 Ent nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 67 kokkuvõtlikult esitatud kohtupraktikast, ei ole direktiiviga 2002/58 vastuolus see, kui üldisel kuritegevusega võitlemise eesmärgil säilitatakse identiteediga seotud andmeid üldiselt. Neil asjaoludel tuleb täpsustada, et ei selle direktiiviga ega ühegi muu liidu õigusaktiga ei ole vastuolus riigisiseseid õigusnormid, mille eesmärk on võitlus raske kuritegevuse vastu ja mille kohaselt kontrollitakse sellise elektroonilise side vahendi nagu ettemaksuga SIM-kaardi omandamisel ostja isikusamasust tõendavaid ametlikke dokumente ja müüjal tuleb nendest saadud teave registreerida, kusjuures müüja on kohustatud andma pädevatele riigiasutustele vajaduse korral juurdepääsu sellele teabele.
- 73 Lisaks tuleb märkida, et sideühenduse lähtepunktile omistatud IP-aadresside üldine säilitamine kujutab endast harta artiklites 7 ja 8 sätestatud põhiõiguste rasket riivet, kuna need IP-aadressid võimaldavad teha asjaomase elektroonilise side vahendi kasutaja eraelu kohta täpseid järeldusi, ja see võib mõjuda pärssivalt sellele, kuidas see isik harta artikliga 11 tagatud sõnavabadust kasutab. Euroopa Kohus on sellise säilitamise kohta siiski leidnud, et kõnealuste õiguste ja õigustatud

huvide vajalikuks ühitamiseks, mida nõuab käesoleva kohtuotsuse punktides 50–53 viidatud kohtupraktika, tuleb arvesse võtta asjaolu, et veebis toime pandud süüteo korral ning eriti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ära kasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT 2011, L 335, lk 1), artikli 2 punkti c tähenduses lasteporno omandamise, levitamise, edastamise või veebis kättesaadavaks tegemise korral võib IP-aadress olla ainus uurimisvahend, võimaldades tuvastada isiku, kellele see aadress oli süüteo toimepanemise ajal omistatud (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 153 ja 154).

- 74 Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et selline ainult ühenduse lähtepunktile omistatud IP-aadresside üldine ja vahet tegemata säilitamine ei ole üldjuhul vastuolus direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklitest 7, 8 ja 11, tingimusel et selle võimaluse kasutamise eeldus on nende andmete kasutamist reguleerivate materiaalõiguslike ja menetluslike tingimuste range järgimine, millele on viidatud 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuse La Quadrature du Net jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791) punktides 155 ja 156.
- 75 Kolmandana, mis puudutab seadusandlikke meetmeid, millega nähakse ette liiklus- ja asukohaandmete eesmärgipärane säilitamine ja kiirsäilitus, siis nähtub eelotsusetaotluses esitatud selgitustest, et nende meetmete ulatust mõistetakse kitsamalt kui käesoleva kohtuotsuse punktis 67 meenutatud kohtupraktikas. Nimelt, kuigi vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 40 toodule peavad need säilitamise meetmed direktiiviga 2002/58 kehtestatud süsteemis olema erandlikud, ei sea see direktiiv – tõlgendatuna harta artiklites 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikes 1 tunnustatud põhiõigustest lähtudes – eesmärgipärase säilitamise ettekirjutuse tegemise võimalust sõltuvusse tingimusest, et raske kuriteo toimepanemise kohad või selles teos kahtlustatavad toimepanijad oleksid ette teada. Samuti ei nõua see direktiiv, et ettekirjutus, millega nõutakse kiirsäilitust, piirduks kahtlustatavatega, kes on enne ettekirjutuse tegemist kindlaks tehtud.
- 76 Mis puudutab esiteks eesmärgipärast säilitamist, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1 ei ole vastuolus objektiivsetel asjaoludel põhinevad riigisisised õigusnormid, mis võimaldavad meetme suunata ühelt poolt isikutele, kelle liiklus- ja asukohaandmetest võib avalduda kas või kaudne seos raskete kuritegudega, või mis võimaldavad võidelda raske kuritegevusega või ära hoida suurt ohtu avalikule julgeolekule või ohtu riigi julgeolekule (21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Tele2 Sverige ja Watson jt, C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, punkt 111, ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 148).
- 77 Euroopa Kohus on sellega seoses täpsustanud, et kuigi objektiivsed asjaolud võivad varieeruda sõltuvalt raske kuritegevuse ennetamiseks, uurimiseks, avastamiseks ja menetlemiseks võetavatest meetmetest, võivad selliselt silmas peetud isikud olla eelkõige need, kes kohaldatavate riigisiseste menetluste raames on objektiivsete asjaolude alusel enne tuvastatud kui isikud, kes kujutavad endast ohtu asjaomase liikmesriigi avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule (vt selle kohta 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Tele2 Sverige ja Watson jt, C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, punkt 110, ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 149).
- 78 Liikmesriikidel on muu hulgas õigus võtta andmete säilitamise meetmeid selliste isikute suhtes, kes on sellise tuvastamise tõttu uurimise või muude järelevalvemeetmete all või kelle kohta on riiklikus karistusregistris märke varasemast süüdimõistmisest raskete kuritegude eest, millega

võib kaasneda suur korduvkuritegevuse oht. Kui aga selline tuvastamine põhineb riigisisese õiguses määratletud objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel asjaoludel, on selliselt tuvastatud isikute andmete eesmärgipärane säilitamine põhjendatud.

- 79 Teiselt poolt võib liiklus- ja asukohaandmete eesmärgipärase säilitamise meede sõltuvalt liikmesriigi seadusandja valikust ja proportsionaalsuse põhimõtet rangelt järgides põhineda ka geograafilisel kriteeriumil, kui riigiasutused leivad objektiivsete ja mittediskrimineerivate asjaolude alusel, et ühes või mitmes geograafilises piirkonnas esineb kõrgendatud oht raskete kuritegude ettevalmistamiseks või toimepanemiseks. Need piirkonnad võivad olla näiteks kohad, kus raskete kuritegude arv on suur, kohad, mis on raskete kuritegude toimepanemiseks eriti soodsad, nagu kohad või rajatised, mida pidevalt külastab väga suur hulk inimesi, või ka strateegilised kohad, nagu lennu-, raudtee- ja bussijaamad, meresadamad või kiirteemaksu kogumise alad (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 150 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 80 Tuleb rõhutada, et selle kohtupraktika kohaselt võivad pädevad riigiasutused eelmises punktis nimetatud piirkondade suhtes võtta eesmärgipärase säilitamise meetme, mis põhineb geograafilisel kriteeriumil, näiteks keskmine kuritegevuse tase geograafilises piirkonnas, ilma et neil oleks tingimata konkreetseid tõendeid raskete kuritegude ettevalmistamise või toimepanemise kohta nendes piirkondades. Kuna sellisel kriteeriumil põhinev eesmärgipärane säilitamine võib olenevalt silmas peetavatest rasketest kuritegudest ja vastavatele liikmesriikidele omasest olukorrast puudutada nii kohti, kus raskete kuritegude arv on suur, kui ka kohti, mis on raskete kuritegude toimepanemiseks eriti soodsad, ei ole põhimõtteliselt tõenäoline, et see põhjustaks diskrimineerimist, sest raske kuritegevuse keskmisest tasemest tulenev kriteerium ei ole iseenesest kuidagi seotud potentsiaalselt diskrimineerivate asjaoludega.
- 81 Lisaks ja eelkõige võimaldab eesmärgipärase säilitamise meede, mis puudutab kohti või rajatisi, mida pidevalt külastab väga suur hulk inimesi, või ka strateegilisi kohti, nagu lennu-, raudtee- ja bussijaamad või kiirteemaksu kogumise alad, pädevatel asutustel koguda liiklusandmeid ja eelkõige asukohaandmeid nende isikute kohta, kes konkreetsel ajahetkel kasutavad elektroonilise side vahendit ühes nendest kohtadest. Seega võimaldab selline eesmärgipärase säilitamise meede neil asutustel saada sel viisil säilitatavatele andmetele juurdepääsu kaudu teavet nende isikute viibimise kohta selle meetmega hõlmatud kohtades või geograafilistes piirkondades ning nende liikumiste kohta nende kohtade või piirkondade vahel või nende sees ning teha sellest raske kuritegevuse vastase võitluse eesmärgil järeldusi nende isikute kohalolu ja tegevuse kohta neis kohtades või geograafilistes piirkondades teatud hetkel selle aja jooksul, mil sideandmeid säilitatakse.
- 82 Samuti tuleb märkida, et geograafilisi piirkondi, mida selline eesmärgipärane säilitamine hõlmab, võib ja vajaduse korral tuleb muuta vastavalt nende valiku aluseks olnud tingimuste muutumisele, võimaldades nii muu hulgas reageerida raske kuritegevuse vastu võitlemise arengule. Nimelt on Euroopa Kohus juba otsustanud, et käesoleva kohtuotsuse punktides 76–81 kirjeldatud eesmärgipärase säilitamise meetmete kestus ei või ületada seda, mis on taotletava eesmärgi ja meetmeid põhjendavate asjaolude seisukohast tingimata vajalik, ilma et see piiraks meetmete võimalikku pikendamist, kui püsib vajadus andmete säilitamise järele (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 151).
- 83 Mis puudutab võimalust näha liiklus- ja asukohaandmete eesmärgipäraseks säilitamiseks ette muid eristavaid kriteeriume peale isikulise või geograafilise kriteeriumi, siis ei saa välistada, et võiks arvesse võtta muid, objektiivseid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume, et tagada

eesmärgipärase säilitamise ulatuse piirdumine tingimata vajalikuga ning tuvastada vähemalt kaudne seos raskete kuritegude ja nende isikute vahel, kelle andmeid säilitatakse. Samas tuleb märkida, et kuna direktiivi 2002/58 artikli 15 lõige 1 käsitleb liikmesriikide seadusandlikke meetmeid, ei ole mitte Euroopa Kohtu, vaid liikmesriikide ülesanne sellised kriteeriumid kindlaks määrata, arvestades, et seeläbi ei tohi taastada liiklus- ja asukohaandmete üldist ja vahet tegemata säilitamist.

- 84 Igal juhul, nagu kohtujurist Campos Sánchez-Bordona liidetud kohtuasjades SpaceNet ja Telekom Deutschland (C-793/19 ja C-794/19, EU:C:2021:939) esitatud ettepaneku punktis 50 märkis, ei saa võimalike raskuste esinemine nende juhtude ja tingimuste kindlaksmääramisel, mille esinemisel võib eesmärgipärane säilitamine toimuda, õigustada seda, et liikmesriigid näevad erandist reeglit tehes ette liiklus- ja asukohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise.
- 85 Teiseks, mis puudutab elektroonilise side teenuste osutajate poolt direktiivi 2002/58 artiklite 5, 6 ja 9 või artikli 15 lõike 1 alusel võetud seadusandlike meetmete alusel töödeldud ja säilitatud liiklus- ja asukohaandmete kiirsäilitust, siis tuleb märkida, et need andmed tuleb üldjuhul olenevalt olukorrast kustutada või muuta anonüümseks nende seaduses ette nähtud tähtaegade möödumisel, mille jooksul peavad direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseste õigusnormide kohaselt toimuma nende töötlemine ja salvestamine. Euroopa Kohus on siiski leidnud, et sellise töötlemise ja säilitamise ajal võib tekkida olukordi, kus andmeid on vaja säilitada neist tähtaegadest pikemaks ajaks, et selgitada välja raskete kuritegude toimepanemine või riigi julgeoleku kahjustamine, ning seda nii olukorras, kus selliseid kuritegusid või kahjustamisi on juba tuvastatud, kui ka olukorras, kus nende olemasolu võib kõigi asjakohaste asjaolude objektiivse hindamise tulemusel mõistlikult kahtlustada (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 160 ja 161).
- 86 Sellises olukorras võivad liikmesriigid, arvestades asjasse puutuvate õiguste ja õigustatud huvide vajalikku ühitamist, millele on osutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 50–53, näha direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 alusel vastu võetud õigusnormides ette võimaluse, et pädev asutus kohustab oma otsusega, mille üle tehakse tõhusat kohtulikku kontrolli, elektroonilise side teenuste osutajaid nende valduses olevaid liiklus- ja asukohaandmeid kindlaksmääratud aja jooksul kiirsäilitama (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 163).
- 87 Kuna kiirsäilituse eesmärk ei vasta enam nendele eesmärkidele, milleks andmeid algul koguti ja säilitati, ning kuna igasugune andmete töötlemine peab harta artikli 8 lõike 2 kohaselt toimuma kindlaksmääratud eesmärkidel, peavad liikmesriigid oma õigusaktides täpsustama eesmärgi, mille jaoks andmete kiirsäilitus võib toimuda. Arvestades seda, kui raske on harta artiklites 7 ja 8 tunnustatud põhiõiguste riive, mille selline säilitamine võib kaasa tuua, võib selline riive olla põhjendatud üksnes võitlusega raske kuritegevuse vastu ja seda enam riigi julgeoleku kaitsmisega, tingimusel et see meede ja sel viisil säilitatavatele andmetele antav juurdepääs jäävad tingimata vajaliku piiresse, mis on välja toodud 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuse La Quadrature du Net jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791) punktides 164–167.
- 88 Euroopa Kohus on täpsustanud, et sedalaadi säilitamise meede ei pea olema piiratud selliste isikute andmetega, kelle kohta on enne tuvastatud, et nad kujutavad endast ohtu asjaomase liikmesriigi avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule, või selliste isikute andmetega, keda kahtlustatakse konkreetselt raske kuriteo toimepanemises või riigi julgeoleku kahjustamises. Euroopa Kohtu hinnangul võib siis, kui järgitakse raamistikku, mis on kehtestatud direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklitest 7, 8 ja 11 ning

artikli 52 lõikest 1, ja võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktis 55 esitatud kaalutlusi, sellist meedet riigi seadusandja valikust lähtudes ja tingimata vajaliku piires püües laiendada liiklus- ja asukohaandmetele, mis on seotud muude isikutega kui need, keda kahtlustatakse raske kuriteo kavandamises või toimepanemises või riigi julgeoleku kahjustamise kavandamises või kahjustamises, tingimusel et need andmed võivad objektiivsete ja mittediskrimineerivate asjaolude alusel kaasa aidata sellise kuriteo või riigi julgeoleku kahjustamise väljaselgitamisele, nagu seda võivad kuriteos kannatanu andmed või tema sotsiaalsesse või tööalasesse lähikonda kuuluvate isikute andmed (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 165).

- 89 Seega võib seadusandlik meede lubada teha elektroonilise side teenuste osutajatele ettekirjutuse kiirsäilitada eelkõige nende isikute liiklus- ja asukohaandmeid, kellega kannatanu on enne avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu tekkimist või raske kuriteo toimepanemist oma elektroonilise side vahendeid kasutades ühendust võtnud.
- 90 Käesoleva kohtuotsuse punktis 88 meenutatud Euroopa Kohtu praktika kohaselt võib sellist kiirsäilitamist selles punktis nimetatud tingimustel laiendada ka konkreetsetele geograafilistele piirkondadele, nagu rikkumise toimepanemise ja ettevalmistamise või riigi julgeoleku kahjustamise või selle ettevalmistamise koht. Tuleb täpsustada, et sellist meedet võib veel kohaldada liiklus- ja asukohaandmete suhtes, mis on seotud kohaga, kus isik, kes võib olla raskes kuriteos kannatanu, on kaduma jäänud, tingimusel et see meede ja sel viisil säilitatavatele andmetele antav juurdepääs jäävad tingimata vajaliku piiridesse, mis on välja toodud 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuse La Quadrature du Net jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791) punktides 164–167.
- 91 Lisaks tuleb täpsustada, et selle direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1 ei ole vastuolus see, kui pädevad riigiasutused teevad kiirsäilituseks ettekirjutuse juba alates avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu või võimaliku raske kuriteo uurimise esimesest etapist, st alates hetkest, mil need asutused võivad riigisisese õiguse asjakohaste sätete alusel sellist uurimist alustada.
- 92 Mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 67 osutatud liiklus- ja asukohaandmete säilitamise meetmete mitmekesisust, siis tuleb täpsustada, et neid erinevaid meetmeid võib riigi seadusandja valiku kohaselt ja rangelt vajaliku piire järgides kohaldada koos. Neil asjaoludel ei ole nende meetmete kombineerimine vastuolus direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, arvestades harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1, nagu seda on tõlgendatud 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsusest La Quadrature du Net jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791) tulenevas kohtupraktikas.
- 93 Neljandana ja viimasena tuleb rõhutada, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 alusel võetud meetmete proportsionaalsuseks on Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt, mis on kokku võetud 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuses La Quadrature du Net jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791), nõutav, et järgitaks mitte ainult sobivuse ja vajalikkuse nõudeid, vaid ka nõuet, et need meetmed oleksid taotletava eesmärgi suhtes proportsionaalsed.
- 94 Selles kontekstis tuleb meenutada, et 8. aprilli 2014. aasta kohtuotsuse Digital Rights Ireland jt (C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238) punktis 51 otsustas Euroopa Kohus, et kuigi raske kuritegevuse vastu võitlemine on esmatähtis avaliku julgeoleku tagamiseks ja kuigi selle tõhusus võib suures osas sõltuda tänapäevase uurimistehnika kasutamisest, ei saa selline üldist huvi teeniv

eesmärk – kuitahes oluline see ka ei oleks – siiski üksinda õigustada seda, et peetakse vajalikuks niisugust liiklus- ja asukohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise meetet nagu direktiivis 2006/24 sätestatu.

- 95 Samamoodi on Euroopa Kohus 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuse *La Quadrature du Net* jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791) punktis 145 täpsustanud, et isegi liikmesriikide positiivsed kohustused, mis võivad olenevalt olukorrast tuleneda harta artiklitest 3, 4 ja 7 ning mis – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 49 – puudutavad selliste sätete kehtestamist, mis võimaldavad tõhusalt kuritegude vastu võidelda, ei saa õigustada seda, et peaaegu kogu elanikkonna põhiõigusi, mida on tunnustatud harta artiklites 7 ja 8, riivatakse nii raskelt, nagu seda teevad riigisisised õigusnormid, milles on ette nähtud liiklus- ja asukohaandmete säilitamine, ilma et andmesubjektide andmetest ilmneks vähemalt kaudne seos taotletava eesmärgiga.
- 96 Taani valitsus väitis kohtuistungil, et pädevatel riigiasutustel peab raske kuritegevuse vastu võitlemiseks olema võimalus juurdepääsuks liiklus- ja asukohaandmetele, mis on säilitatud üldiselt ja vahet tegemata vastavalt 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsusest *La Quadrature du Net* jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 135–139) tulenevale kohtupraktikale, kui neil tuleb seista silmitsi riigi julgeolekut ähvardava suure ohuga, mis osutub tõeliseks ja vahetuks või ettearvatavaks.
- 97 Kõigepealt tuleb märkida, et see, kui raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil antakse juurdepääs liiklus- ja asukohaandmetele, mis on üldiselt ja vahet tegemata säilitatud, seaks selle juurdepääsu sõltuvusse asjaoludest, mis ei ole selle eesmärgiga seotud, sõltuvalt sellest, kas asjaomases liikmesriigis esineb selline suur oht riigi julgeolekule, nagu on silmas peetud eelmises punktis, samas kui arvestades ainuüksi eesmärki võidelda raske kuritegevuse vastu, mis peaks õigustama selliste andmete säilitamist ja neile juurdepääsu, ei oleks erinev kohtlemine, eelkõige liikmesriikide vahel, õigustatud.
- 98 Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, saab juurdepääs liiklus- ja asukohaandmetele, mida teenuseosutajad säilitavad direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 kohaselt võetud meetme alusel, mis peab toimuma direktiivi 2002/58 tõlgendanud kohtupraktikast tulenevaid tingimusi järgides, põhimõtteliselt olla põhjendatud üksnes üldisest huvist lähtuva eesmärgiga, mille tõttu on teenuseosutajatele säilitamiskohustus pandud. Teisiti on see vaid siis, kui juurdepääsuga taotletav eesmärk on olulisem eesmärgist, mis õigustas säilitamist (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net* jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 165 ja 166).
- 99 Taani valitsuse argumentides peetakse aga silmas olukorda, kus juurdepääsutaotluse eesmärk, milleks on võitlus raske kuritegevuse vastu, on üldisest huvist lähtuvate eesmärkide hierarhias vähem tähtis kui säilitamise aluseks olnud eesmärk, milleks on riigi julgeoleku tagamine. Kui sellises olukorras lubada juurdepääsu säilitatud andmetele, läheks see vastuollu käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis ning punktides 53, 56, 57 ja 59 meenutatud üldisest huvist lähtuvate eesmärkide hierarhiaga.
- 100 Lisaks ja eelkõige, vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 65 meenutatud kohtupraktikale ei või liiklus- ja asukohaandmeid raske kuritegevuse vastu võitlemiseks üldiselt ja vahet tegemata säilitada ning seega ei saa neile andmetele juurdepääsu neil eesmärkidel õigustada. Kui aga need andmed on erandjuhul säilitatud üldiselt ja vahet tegemata, et kaitsta riigi julgeolekut ohu eest, mis osutub käesoleva kohtuotsuse punktis 58 nimetatud tingimustel tõeliseks ja vahetuks või

ettenähtavaks, ei ole kriminaaluurimise pädevusega riigiasutustel kriminaalmenetluses õigust nendele andmetele juurdepääsuks, kuna vastasel juhul kaotaks nimetatud punktis 65 meenutatud keeld andmeid raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil selliselt säilitada kogu oma soovitava toime.

101 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele, teisele ja neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõiget 1 tuleb harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus seadusandlikud meetmed, mis näevad raske kuritegevuse vastu võitlemiseks ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmiseks ennetavalt ette liiklus- ja asukohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise. Seevastu ei ole nimetatud artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklitest 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikest 1, vastuolus seadusandlikud meetmed, mis näevad raske kuritegevuse vastu võitlemise ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmise eesmärgil ette

- liiklus- ja asukohaandmete eesmärgipärase säilitamise, mis on objektiivsete ja mittediskrimineerivate asjaolude alusel piiritletud vastavalt andmesubjektide kategooriatele või geograafilise kriteeriumi põhjal ja piiratud ajavahemikuga, mis on tingimata vajalik, kuid mida on võimalik pikendada;
- sideühenduse lähtepunktile omistatud IP-aadresside üldise ja vahet tegemata säilitamise ajavahemikuks, mis on piiratud tingimata vajalikuks;
- elektroonilise side vahendite kasutajate identiteediga seotud andmete üldise ja vahet tegemata säilitamise ning
- võimaluse teha pädeva asutuse otsusega, mille suhtes tehakse tõhusat kohtulikku kontrolli, elektroonilise side teenuste osutajatele ettekirjutuse nende valduses olevaid liiklus- ja asukohaandmeid kindlaksmääratud aja jooksul kiirsäilitada,

kui need meetmed tagavad selgete ja täpsete reeglitega, et kõnealuste andmete säilitamisel järgitakse sellega seotud materiaalõiguslikke ja menetluslikke tingimusi ning et andmesubjektidel on tõhusad tagatised kuritarvituste ohu vastu.

Kolmas küsimus

102 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2002/58 artikli 15 lõiget 1 tuleb harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt peab säilitatud andmetele juurdepääsu taotlusi, mille politsei raskete kuritegude uurimise ja menetlemise raames esitab, tsentraliseeritult läbi vaatama politseiametnik, keda abistab politseis loodud üksus, kellel on oma ülesannete täitmisel teatav autonoomia ja kelle otsuste üle saab hiljem teha kohtulikku kontrolli.

103 Kõigepealt tuleb märkida, et kuigi riigisiseses õiguses tuleb kindlaks määrata tingimused, mille kohaselt peavad elektroonilise side teenuste osutajad andma pädevatele riigiasutustele juurdepääsu nende käsutuses olevatele andmetele, peavad sellistes õigusnormides proportsionaalsuse nõude järgimiseks, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 54, siiski olema ette nähtud selged ja täpsed reeglid, mis reguleerivad asjaomase meetme ulatust ja kohaldamist ning millega on kehtestatud miinimumnõuded, millest tulenevalt on isikutel, kelle isikuandmetega on tegu, piisavad tagatised, mis võimaldavad neid andmeid kuritarvitamise ohu

eest tõhusalt kaitsta (vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 104 Eelkõige ei või direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 kohaselt vastuvõetavad riigisisesed õigusnormid, mis käsitlevad pädevate asutuste juurdepääsu säilitatud liiklus- ja asukohaandmetele, piirduda üksnes nõudega, et riigiasutuste juurdepääs andmetele peab vastama nende õigusnormidega taotletavale eesmärgile, vaid nendes peavad olema ette nähtud ka andmete kasutamist reguleerivad materiaal- ja menetlusõiguslikud tingimused (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 105 Kuna üldist juurdepääsu kõigile säilitatavatele andmetele, olenemata sellest, kas esineb mis tahes – kas või kaudne – seos taotletava eesmärgiga, ei saa lugeda piirduvaks rangelt vajalikuga, peavad asjasse puutuvad riigisisesed õigusnormid põhinema objektiivsetel kriteeriumidel, määratledes asjaolud ja tingimused, mille esinemise korral tuleb pädevatele riigiasutustele anda juurdepääs kõnealustele andmetele. Selle kohta tuleb märkida, et põhimõtteliselt tohib kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil anda juurdepääs ainult nende isikute andmetele, keda kahtlustatakse raske kuriteo kavandamises, toimepanemises või eelnevas toimepanemises või niisuguse kuriteoga ühel või teisel viisil seotud olemises. Teatavatel erijuhtudel, näiteks olukordades, kus terroristlik tegevus ohustab selliseid eluliselt tähtsaid huvisid, nagu riigi julgeolek, riigikaitse või avalik julgeolek, võib juurdepääsu teiste isikute andmetele anda ka juhul, kui esineb objektiivseid asjaolusid, mis lubavad järeldada, et need andmed võimaldavad konkreetsel juhul tulemuslikult kaasa aidata niisuguse tegevuse vastu võitlemisele (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 106 Selleks et tegelikkuses oleks tagatud nende tingimuste täielik järgimine, on esmatähtis, et pädevate riigiasutuste juurdepääs säilitatud andmetele oleks allutatud kohtu või sõltumatu haldusasutuse tehtavale eelnevale kontrollile ja et see kohus või haldusasutus teeks oma otsuse juurdepääsu taotleva asutuse põhjendatud taotluse alusel, mis on ennekõike esitatud kuriteo ennetamise, avastamise või menetlemise raames (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 107 See eelnev kontroll eeldab muu hulgas, et kohtul või sõltumatul haldusasutusel, kelle ülesanne on seda kontrolli teha, oleksid kõik volitused ja kõik vajalikud tagatised, et tagada erinevate asjaomaste õigustatud huvide ja õiguste ühitamine. Mis puudutab konkreetsemalt kriminaaluurimist, siis eeldab selline kontroll, et see kohus või asutus suudaks tagada õiglase tasakaalu ühelt poolt kuritegevusvastase võitluse raames uurimise vajadustega seotud õigustatud huvide ning teiselt poolt nende isikute põhiõiguste vahel eraelu puutumatusel ja isikuandmete kaitsele, kelle andmetele juurdepääsu taotletakse (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punkt 52).
- 108 Kui seda kontrolli ei tee kohus, vaid sõltumatu haldusasutus, peab sellel asutusel olema staatus, mis võimaldab tal tegutseda oma ülesannete täitmisel objektiivselt ja erapooletult, ning selleks peab ta olema kaitstud igasuguse välise mõju eest. Seega eeldab sõltumatuse nõue, millele peab vastama eelkontrolli tegev asutus, et see asutus oleks andmetele juurdepääsu taotleva asutuse suhtes kolmas isik, mistõttu esimene saaks teha kontrolli objektiivselt ja erapooletult, olles kaitstud igasuguse välise mõju eest. Täpsemalt eeldab sõltumatuse nõue kriminaalõiguse

valdkonnas, et sellise eelkontrolli eest vastutav asutus ei oleks esiteks seotud kõnealuse kriminaaluurimisega ja teiseks, et tal oleks kriminaalmenetluse poolte suhtes neutraalne positsioon (vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punktid 53 ja 54).

- 109 Nii on Euroopa Kohus muu hulgas leidnud, et prokuratuuri, kes juhib uurimismenetlust ja esindab vajaduse korral riiklikku süüdistust, ei saa pidada asjasse puutuvate õigustatud huvide suhtes kolmandaks isikuks, kuna tema ülesanne ei ole mitte asja täiesti sõltumatu lahendamine, vaid selle esitamine vajaduse korral riikliku süüdistajana pädevale kohtule. Järelikult ei saa niisugune prokuratuur teha säilitatavatele andmetele juurdepääsu taotluste eelkontrolli (vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punktid 55 ja 57).
- 110 Lõpuks peab direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 kohaselt nõutav sõltumatu kontroll toimuma enne mis tahes juurdepääsu andmist, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, mil kontroll peab toimuma lühikese aja jooksul. Hilisem kontroll ei võimalda nimelt vastata eelkontrolli eesmärgile, milleks on takistada seda, et lubataks kõnealustele andmetele juurdepääs, mis ületab rangelt vajaliku piiri (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 189, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punkt 58).
- 111 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest kõigepealt, et 2011. aasta seadusega antakse politseiametnikule, kelle ametikoht ei ole ülemkomissari omast madalam, pädevus teha politsei uurimisteenistuste esitatud andmetele juurdepääsu taotluste eelkontrolli ja paluda elektroonilise side teenuste osutajatel edastada talle andmeid, mille nad on säilitanud. Kuna see ametnik ei ole nende teenistuste suhtes kolmas isik, ei vasta ta käesoleva kohtuotsuse punktis 108 välja toodud sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele, hoolimata asjaolust, et teda abistab selle ülesande täitmisel politsei üksus, käesoleval juhul TLU, kellel on oma ülesannete täitmisel teatav autonoomia.
- 112 Järgmiseks, kuigi on tõsi, et 2011. aasta seadus näeb ette mehhanismid pädeva politseiametniku otsuse järelkontrolliks vaidemenetluse ja selle seaduse sätete kohaldamise kontrollimise eest vastutava kohtuniku menetluse vormis, tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 110 osutatud kohtupraktikast, et järelkontroll ei saa asendada käesoleva kohtuotsuse punktis 106 nimetatud sõltumatu kontrolli nõuet, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel.
- 113 Lõpuks ei ole 2011. aasta seaduses ette nähtud objektiivseid kriteeriume, mis määratleksid täpselt tingimused ja asjaolud, mille esinemisel tuleb anda riigiasutustele andmetele juurdepääs, ning politseiametnik, kes vastutab säilitatud andmetele juurdepääsu taotluste läbivaatamise eest, on ainsana pädev hindama – nagu Iirimaa kohtuistungil kinnitas – puudutatud isikutel lasuvaid kahtlustusi ja vajadust juurdepääsuks nende isikute andmetele.
- 114 Järelikult tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõiget 1 tuleb harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt peab elektroonilise side teenuste osutajate säilitatavatele andmetele juurdepääsu taotlusi, mille politsei raskete kuritegude uurimise ja menetlemise raames esitab, tsentraliseeritult läbi vaatama politseiametnik, keda abistab politseis loodud üksus, kellel on oma ülesannete täitmisel teatav autonoomia ja kelle otsuste üle saab hiljem teha kohtulikku kontrolli.

Viies ja kuues küsimus

- 115 Viienda ja kuuenda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus võib ajaliselt piirata mõju, mis kaasneb sellega, kui ta tunnistab kehtetuks riigisisese õigusakti, millega on elektroonilise side teenuste osutajatele kehtestatud kohustus liiklus- ja asukohaandmeid üldiselt ja vahet tegemata säilitada ning mille ta on kohustatud riigisisese õiguse alusel kehtetuks tunnistama seetõttu, et see on vastuolus direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt hartast.
- 116 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest nähtub, et põhikohtuasjas kõne all olev riigisisene õigusakt, see tähendab 2011. aasta seadus, võeti vastu selleks, et võtta riigisisesse õigusesse üle direktiiv 2006/24, mille Euroopa Kohus tunnistas hiljem oma 8. aprilli 2014. aasta otsusega Digital Rights Ireland jt (C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238) kehtetuks.
- 117 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et kuigi 2011. aasta seaduse alusel säilitatud andmetel põhinevate ja G. D. vastu kriminaalmenetluses esitatud tõendite lubatavust hindab kriminaalasju lahendav kohus, tuleb siiski temal tsiviilkohtumenetluses otsustada, kas selle seaduse vaidlusalused sätted on kehtivad ja milline on nende kehtetuse tuvastamise ajaline mõju. Seega, kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohtu ainus küsimus on selles, kas 2011. aasta seaduse sätted on kehtivad, peab see kohus siiski vajalikuks esitada Euroopa Kohtule küsimus võimaliku kehtetuse tuvastamise mõju kohta nende tõendite lubatavusele, mis on saadud andmete üldise ja vahet tegemata säilitamise teel, mis oli selle seadusega lubatud.
- 118 Kõigepealt tuleb märkida, et liidu õiguse esimuse põhimõte kehtestab liidu õiguse esmajärjekorras kohaldatavuse liikmesriikide õiguse ees. See põhimõte paneb seega kõigile liikmesriikide asutustele kohustuse tagada erinevate liidu õigusnormide täielik toime, kuna liikmesriikide õigus ei saa mõjutada nende õigusnormide toimet nimetatud riikide territooriumil. Selle põhimõtte kohaselt on liikmesriigi kohtul, kelle ülesanne on oma pädevuse piires kohaldada liidu õigusnorme, kohustus juhul, kui liikmesriigi õigusnorme ei saa tõlgendada kooskõlas liidu õiguse nõuetega, tagada liidu õigusnormide täielik toime, jättes vajaduse korral omal algatusel kohaldamata liikmesriigi õigusakti mis tahes sätte, mis on vastuolus liidu õigusega, isegi kui see säte on vastu võetud hiljem, ja sel kohtul ei ole vaja taotleda või oodata niisuguse sätte eelnevat kõrvaldamist seadusandlike või muude põhiseaduslike vahenditega (vt selle kohta 15. juuli 1964. aasta kohtuotsus Costa, 6/64, EU:C:1964:66, lk 1159 ja 1160; 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punktid 157, 158 ja 160, ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 214 ja 215).
- 119 Üksnes Euroopa Kohus võib erandlikel juhtudel ja õiguskindlusest tulenevatel ülekaalukatel põhjustel ajutiselt peatada välistava mõju, mis on liidu õigusnormil sellega vastuolus oleva riigisisese õiguse suhtes. Euroopa Kohtu poolt sellele õigusele antud tõlgenduse mõju võib sel viisil ajaliselt piirata üksnes selle sama kohtuotsusega, milles antakse taotletav tõlgendus. Kui liikmesriikide kohtutel oleks õigus kas või ainult ajutiselt anda riigisisestele sätetele esimuse liidu õiguse ees, millega need sätted on vastuolus, kahjustaks see liidu õiguse esimust ja ühetaolist kohaldamist (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punktid 216 ja 217 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 120 On tõsi, et Euroopa Kohus leidis kohtuasjas, milles käsitleti selliste meetmete õiguspärasust, mille vastuvõtmisel eirati liidu õigusest tulenevat kohustust viia läbi projektiga keskkonnale ja kaitsealale avaldatava mõju eelhindamine, et kui riigisisene õigus seda lubab, võib liikmesriigi kohus erandkorras säilitada selliste meetmete toime, kui nende toime säilitamine on põhjendatud ülekaalukatel põhjustel, mis on seotud vajadusega kõrvaldada tegelik ja tõsine asjaomase liikmesriigi elektrivarustuse katkemise oht, mida ei saa muude ja alternatiivsete vahenditega eeskätt siseturu raames kõrvaldada, kuid selline toime säilitamine võib hõlmata üksnes ajavahemikku, mis on tingimata vajalik õigusvastasuse kõrvaldamiseks (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Inter-Environnement Wallonie ja Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, EU:C:2019:622, punktid 175, 176, 179 ja 181).
- 121 Ent vastupidi niisuguse menetlusliku kohustuse täitmata jätmisele nagu projekti keskkonnamõju eelhindamine, mis toimub konkreetse keskkonnakaitse valdkonnas, ei saa direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 – tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklitest 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikest 1 – eiramist heastada menetluse abil, mis on võrreldav eelmises punktis nimetatud menetlusega (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 219).
- 122 Sellise riigisisese õigusakti toime säilitamine nagu 2011. aasta seadus tähendaks nimelt seda, et see õigusakt paneb elektroonilise side teenuste osutajatele jätkuvalt kohustusi, mis on vastuolus liidu õigusega ja millega kaasnevad nende isikute põhiõiguste rasked riived, kelle andmeid säilitatakse (vt analoogia alusel 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 219).
- 123 Järelikult ei või eelotsusetaotluse esitanud kohus ajaliselt piirata mõju, mis kaasneb sellega, kui ta tühistab põhikohtuasjas käsitletava riigisisese õigusakti, mille ta on kohustatud riigisisese õiguse alusel kehtetuks tunnistama (vt analoogia alusel 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 220).
- 124 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 75 sisuliselt märkis, ei oma selles osas tähtsust asjaolu, et see riigisisene õigusakt võeti vastu direktiivi 2006/24 liikmesriigi õigusesse ülevõtmiseks, kuna tulenevalt sellest, et Euroopa Kohus tunnistas selle direktiivi kehtetuks ja kehtetuks tunnistamise mõju ulatub tagasi direktiivi jõustumise kuupäevani (vt selle kohta 8. veebruari 1996. aasta kohtuotsus FMC jt, C-212/94, EU:C:1996:40, punkt 55), peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama selle riigisisese õigusakti kehtivust direktiivi 2002/58 ja harta alusel, nagu Euroopa Kohus on neid tõlgendanud.
- 125 Mis puudutab konkreetsemalt direktiivi 2002/58 ja harta tõlgendust, mille Euroopa Kohus on andnud eelkõige oma 21. detsembri 2016. aasta otsuses Tele2 Sverige ja Watson jt (C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970) ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuses La Quadrature du Net jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791), siis tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt selgitab ja täpsustab tõlgendus, mille Euroopa Kohus annab talle ELTL artikliga 267 antud pädevust kasutades liidu õigusnormile, selle sätte tähendust ja ulatust, nagu seda peab või oleks pidanud mõistma ja kohaldama alates selle jõustumise hetkest. Siit järeldub, et kohus võib ja peab kohaldama nõnda tõlgendatud õigusnormi õigussuhetele, mis on tekkinud ja loodud enne tõlgendamistaotluse kohta tehtud otsuse kuulutamist, kui lisaks on täidetud tingimused, mis lubavad selle normi kohaldamist pädevas kohtus vaidlustada (16. septembri 2020. aasta kohtuotsus Romenergo ja Aris Capital, C-339/19, EU:C:2020:709, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 126 Sellega seoses tuleb veel täpsustada, et antud tõlgenduse mõju ei piiratud ajaliselt 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsuses *Tele2 Sverige ja Watson jt* (C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970) ja 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsuses *La Quadrature du Net jt* (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791), nii et vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 119 osutatud kohtupraktikale ei saa nendest hilisemas Euroopa Kohtu otsuses seda teha.
- 127 Mis puudutab lõpuks selle järelduse mõju, et 2011. aasta seadus võib olla vastuolus direktiiviga 2002/58, tõlgendatuna hartat arvestades, sellele, kas kriminaalmenetluses *G. D.* vastu esitatud tõendid on lubatavad, siis piisab, kui viidata sellega seotud Euroopa Kohtu praktikale ja eelkõige 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsuse Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmete juurdepääsuks) (C-746/18, EU:C:2021:152) punktides 41–44 osutatud põhimõtetele, millest tuleneb, et vastavalt liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttele kuulub see lubatavus riigisisese õiguse kohaldamisalasse, tingimusel et järgitakse eelkõige võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtet.
- 128 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb viiendale ja kuuendale küsimusele vastata, et liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui liikmesriigi kohus piirab ajaliselt mõju, mis kaasneb sellega, kui ta tunnistab kehtetuks riigisisese õigusakti, millega on elektroonilise side teenuste osutajatele kehtestatud kohustus liiklus- ja asukohaandmeid üldiselt ja vahet tegemata säilitada ning mille ta on kohustatud riigisisese õiguse alusel kehtetuks tunnistama seetõttu, et see on vastuolus direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt hartast. Niisuguse säilitamise teel saadud tõendite lubatavus kuulub vastavalt liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttele riigisisese õiguse kohaldamisalasse, tingimusel et järgitakse eelkõige võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtet.

Kohtukulud

- 129 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatus ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/136/EÜ), artikli 15 lõiget 1 tuleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus seadusandlikud meetmed, mis näevad raske kuritegevuse vastu võitlemiseks ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmiseks ennetavalt ette liiklus- ja asukohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise. Seevastu ei ole nimetatud artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt põhiõiguste harta artiklitest 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikest 1, vastuolus seadusandlikud meetmed, mis näevad raske kuritegevuse vastu võitlemise ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmise eesmärgil ette**
  - liiklus- ja asukohaandmete eesmärgipärase säilitamise, mis on objektiivsete ja mittediskrimineerivate asjaolude alusel piiritletud vastavalt andmesubjektide**

kategooriatele või geograafilise kriteeriumi põhjal ja piiratud ajavahemikuga, mis on tingimata vajalik, kuid mida on võimalik pikendada;

- sideühenduse lähtepunktile omistatud IP-aadresside üldise ja vahet tegemata säilitamise ajavahemikuks, mis on piiratud tingimata vajalikkuga;
- elektroonilise side vahendite kasutajate identiteediga seotud andmete üldise ja vahet tegemata säilitamise ning
- võimaluse teha pädeva asutuse otsusega, mille suhtes tehakse tõhusat kohtulikku kontrolli, elektroonilise side teenuste osutajatele ettekirjutuse nende valduses olevaid liiklus- ja asukohaandmeid kindlaksmääratud aja jooksul kiirsäilitada,

kui need meetmed tagavad selgete ja täpsete reeglitega, et kõnealuste andmete säilitamisel järgitakse sellega seotud materiaalõiguslikke ja menetluslikke tingimusi ning et andmesubjektidel on tõhusad tagatised kuritarvituste ohu vastu.

2. Direktiivi 2002/58, mida on muudetud direktiiviga 2009/136, artikli 15 lõiget 1 tuleb põhiõiguste harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt peab elektroonilise side teenuste osutajate säilitatavatele andmetele juurdepääsu taotlusi, mille politsei raskete kuritegude uurimise ja menetlemise raames esitab, tsentraliseeritult läbi vaatama politseiametnik, keda abistab politseis loodud üksus, kellel on oma ülesannete täitmisel teatav autonoomia ja kelle otsuste üle saab hiljem teha kohtulikku kontrolli.
3. Liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui liikmesriigi kohus piirab ajaliselt mõju, mis kaasneb sellega, kui ta tunnistab kehtetuks riigisisese õigusakti, millega on elektroonilise side teenuste osutajatele kehtestatud kohustus liiklus- ja asukohaandmeid üldiselt ja vahet tegemata säilitada ning mille ta on kohustatud riigisisese õiguse alusel kehtetuks tunnistama seetõttu, et see on vastuolus direktiivi 2002/58, mida on muudetud direktiiviga 2009/136, artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt põhiõiguste hartast. Niisuguse säilitamise teel saadud tõendite lubatavus kuulub vastavalt liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttele riigisisese õiguse kohaldamisalasse, tingimusel et järgitakse eelkõige võrdvärsuse ja tõhususe põhimõtet.

Allkirjad